

total volume of transactions is rapidly increasing, indicating a gradual decline in cash usage. Global experience, particularly the practices of Scandinavian countries, shows that implementing digital payments enhances financial inclusion and reduces cash handling costs. However, achieving a fully cashless economy requires improving financial literacy, ensuring the reliability of digital tools, and developing a comprehensive regulatory framework.

REFERENCES

1. Данік Н., Торлопов А. Вплив цифрової трансформації на банківський сектор України. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*. 2024. Vol. 3, № 3. Р. 95–103. DOI: 10.46299/j.isjmef.20240303.09 (дата звернення: 30.03.2025).
2. Zhytar M. Fintech Market in Ukraine: Features, Ways and Prospects of Development. *Європейський науковий журнал Економічних та фінансових інновацій*. 2024. Вип. 1(13). Р. 4–12.
3. Гулей А. І., Гулей С. А. Цифрова трансформація вітчизняного банківського середовища в умовах розвитку фінтех-екосистеми. *Український журнал прикладної економіки*. 2019. Т. 4, № 1. С. 6–15.
4. Береславська О. Трансформація банківських послуг в умовах цифровізації. *Економіка та суспільство*. 2024. № 60. DOI: 10.32782/2524-0072/2024-60-99 (дата звернення: 01.04.2025).
5. Development of The Model For Forecasting Indicators of Banking Microcrediting of Small Business Entities / I. Aliksieiev, R. Zhelizniak, N. Glibova and others. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. № 2(49). Р. 163–180. URL: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/4025/3801> (дата звернення: 01.04.2025).

Микуляк О. В.

канд. екон. наук, доцент,

доцент кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту

Львівського національного університету імені Івана Франка

Андрейків В. Б.

здобувач вищої освіти 2-го курсу

ОПП «Фінанси банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Львівського національного університету імені Івана Франка

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ НБУ В УМОВАХ ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Вступ. В умовах війни Україна використовує інструменти для стабілізації фінансової системи, які спрямовані на відносно короткочасні, недовготривалі проблеми. Тобто Національний банк України та інші органи, що опікуються

фінансовою стабільністю, зараз намагаються втримати фінансову систему, використовуючи всі доступні їм інструменти. І, варто зазначити, в них поки вдається.

Проте ми маємо розуміти, що вся економіка України тримається на фінансовій допомозі країн та міжнародних організацій світу. Велика частка такої допомоги базується на принципі поверненості, тому у післявоєнні роки економіка та фінансова система України буде в не менш навантаженому становищі, ніж зараз.

Не можна не враховувати значного фактора, як-от постійний технологічний розвиток та стрімка цифровізація суспільства, який, за правильного використання, може допомогти НБУ у досягненні його цілей, але водночас у разі не надання належної уваги сприятиме віддаленню суспільства від нього і, як наслідок, втраті довіри.

Мета роботи. Метою роботи є визначення основних напрямів розвитку та еволюції інструментів НБУ для впливу на стабільність фінансового сектору в повоєнний період та в умовах стрімкої диджиталізації суспільства.

Основна частина. Щоб ефективно проаналізувати перспективи розвитку політики НБУ, варто визначити його основні інструменти, пов'язані саме зі стабілізацією фінансового сектору.

Для досягнення фінансової стабільності він застосовує такі підходи:

- провадить макропруденційну політику;
- підтримує банки як кредитор останньої інстанції;
- сприяє фінансовій стійкості банків, насамперед системно важливих;
- здійснює нагляд (оверсайт) за банками, платіжними системами та системами розрахунків;
- здійснює стрес-тестування банківської системи та найбільших позичальників банків [10].

Із названих напрямів два потребують окремого пояснення, а саме макропруденційна політика та стрес-тестування. Розгляньмо кожен з них окремо.

Макропруденційна політика – один з інструментів центральних банків, майже незамінний для досягнення фінансової стабільності. Поштовхом для створення такого інструменту стала глобальна фінансова криза 2008–2009 рр. Цей інструментарій створений для зменшення ризиків фінансової системи, оскільки стійкість усіх банківських установ на фінансовому ринку не завжди забезпечує сам ринок від кризи [5].

Стрес-тестування – один з інструментів, завдяки якому реалізується макропруденційна політика. Його сутність полягає у проведенні мікро- та макро-тестування банків для визначення їх сильних та слабких сторін.

У повоєнний період НБУ повинен буде намагатися не втратити довіру до грошової одиниці, що буде складним завданням, враховуючи, що навіть зараз Національний банк використовує всі доступні інструменти для збереження стабільності гривні.

Для довіри до гривні центральному банку доведеться втримувати інфляцію на помірному рівні. Це буде важким завданням, оскільки на країну чекатиме зростання економіки у зв'язку зі зникненням небезпеки знищення майна, поверненням доступу до ресурсів на частині територій країни тощо.

Однією з великих небезпек буде доларизація: найбільш ймовірно, її рівень сягне нових вершин. Залежність від валютних коливань, посилення інфляційного тиску та підвищення вразливості економіки до світових шоків є неприйнятними наслідками надмірної доларизації.

Тому НБУ доведеться ще й намагатися захистити країну від такої небезпеки. Доволі дієвим інструментом для такої мети буде запровадження стимулів до заощаджень у гривні. Наприклад, вищі відсоткові ставки за депозитами у гривні чи страхування таких вкладів заохотять підприємства до користування саме гривнею та зроблять її більш привабливою для заощаджень населенням.

Після війни НБУ, ймовірно, буде оновлювати методологію сценаріїв стрес-тестування, щоб врахувати нові економічні та фінансові ризики. Воєнні дії дали змогу зрозуміти центральному банкові найбільші недоліки банківської системи. Проте це не означає, що можна припиняти цей процес. Варто придумувати нові сценарії, які також нестимуть великі масиви інформації. Публікація результатів стрес-тестування банків буде важливим кроком для підвищення довіри до фінансового сектору.

Застосування контрциклічного буферу капіталу – одного з макропруденційних інструментів, які використовує НБУ, – стане надзвичайно важливим фактором підтримання стабільності. Суть цього інструменту полягає у впровадженні підвищених вимог до капіталу (буфера) в періоди активного кредитування з можливістю зниження цих вимог або навіть повного скасування в періоди економічного спаду, коли ризики для системи стають мінімальними [12].

Ймовірніше, для швидкого піднесення центральний банк послабить вимоги до капіталу для банків на проміжок часу, достатній для розгону процесу збільшення економічної активності господарств та населення. Проте згодом поволі Національний банк зробить їх більш жорсткими, тобто вимоги до капіталу будуть набагато більшими.

Цифрова трансформація фінансової системи стане пріоритетом для Національного банку України у післявоєнний період. Зокрема, активний розвиток цифрової гривні може стати ключовим елементом цієї трансформації. Впровадження цифрової гривні не лише пришвидшить безготівкові розрахунки та знизить витрати на обслуговування готівки, а й забезпечить більшу прозорість фінансових операцій. Це, в свою чергу, створить основу для нових інноваційних сервісів, як-от миттєві платежі. Отже, цифровізація банківської системи сприятиме як економічному зростанню, так і підвищенню якості життя громадян завдяки зручним та доступним фінансовим послугам.

Висновки. Однозначно фінансова політика НБУ зазнає великих змін після війни. Проте її розвиток буде не повільним та поступовим – вона змінюватиметься швидко та різко через не менш різку зміну стану економіки в країні, її структури, територіального розподілу тощо. Закінчення війни не приведе до різкої стабілізації фінансово-банківського сектору, оскільки перед НБУ поставнуть не менш важливі виклики, як-от потреба повернення державою величезної кількості боргів, ризики доларизації, циклічні ризики тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Корінюк Я. О. Макропруденційна політика: сутність, завдання, інструменти. *Збірник наукових праць*. 2014. № 38. С. 351–353.
2. Про фінансову стабільність. *Національний банк України*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/stability/about> (дата звернення: 26.04.2025).
3. Стратегія макропруденційної політики Національного банку України. *Національний банк України*. 2024. URL: <https://bank.gov.ua/ua/files/zgNZIvZgKdapdeO> (дата звернення: 26.04.2025).

Приймак І. І.

канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри
фінансів, грошового обігу та кредиту

Львівського національного університету імені Івана Франка

Бабич О. В.

здобувач вищої освіти

ОП «Фінанси, банківська справа та страхування»

Львівського національного університету імені Івана Франка

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ЦИФРОВІЗАЦІЇ

Вступ. Фінансове планування є ключовим елементом стратегічного управління, що забезпечує збалансованість між ресурсами та цілями суб'єкта господарювання. В умовах стрімкого розвитку глобальних економічних процесів та впровадження цифрових технологій традиційні моделі фінансового планування дедалі частіше виявляються недостатньо ефективними. Нові виклики – нестабільність світових ринків, посилення конкуренції, високий рівень інформаційної динаміки – вимагають використання інноваційних підходів, що здатні адаптуватися до змін та прогнозувати їх вплив на фінансову стабільність.

Цифровізація економіки, зокрема розвиток фінансових технологій, автоматизованих систем аналізу даних, хмарних сервісів та мобільних платформ, суттєво трансформує процеси бюджетування, управління витратами та інвестиційного планування. У цьому контексті особливої актуальності набуває дослідження сучасних, інноваційних механізмів фінансового планування, здатних підвищити гнучкість і результативність фінансової стратегії як для окремих підприємств, так і для цілих економічних систем.

Мета роботи. Метою дослідження є обґрунтування необхідності впровадження інноваційних підходів до фінансового планування в умовах глобалізаційних викликів та цифрової трансформації економіки, а також виявлення ефективних методів та інструментів, що сприяють підвищенню адаптивності та стійкості фінансової стратегії суб'єктів господарювання.

Основна частина. Інноваційні фінансові технології (фінтех) – це ціла галузь, що складається з компаній, які використовують інноваційні фінансові техно-